

Oude prentbriefkaarten: de Sint-Pietersberg

V. Langs het kanaal (4)

B.G. GRAATSMA, Koningsplein 9, Maastricht

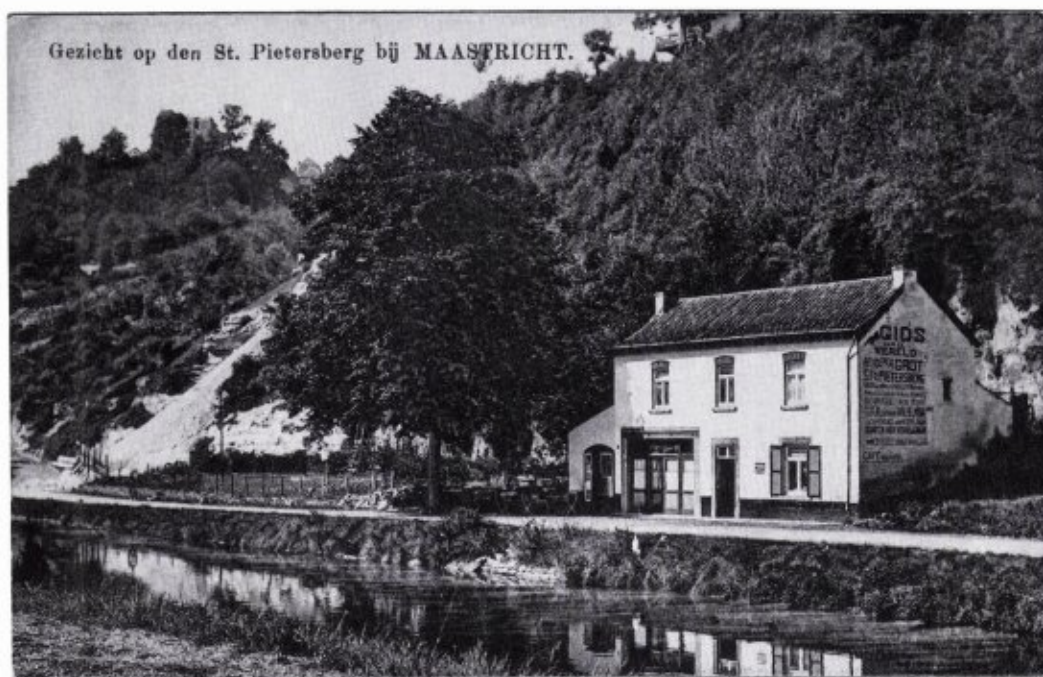
De hier afgebeelde "ansichten" tonen het deel van de St.-Pietersberg waar de ENCI in 1921 begonnen is met grootschalige mergelwinning in dagbouw. Het betreft hier de oostflank vanaf de slingerweg naar Slavante in het noorden tot en met de begin 20er jaren verdwenen "Wilhelminaweg" in het zuiden.

De eerste "ansicht" bevat geen poststempel doch de kaart moet tussen 1905 en 1915 in omloop zijn gebracht. De haarscherpe afbeelding toont een zomers gezicht op het zuidwesten vanaf de Hoge Kanaaldijk ter hoogte van de opgang naar Slavante. Het rond 1962 verdwenen huis langs de Lage Kanaaldijk stond destijds bekend als "café Ogg". De toenmalige eigenaar Frans Ogg was naast caféhouder ook een erkende gids in de St.-Pietersberg, getuige de op de noordelijke zijgevel aangebrachte tekst: *"Gids van de wereld beroemde grot St-Pietersberg. Société des Amis de Sciences, Lettres et Arts ...(?)... Deze groeve werd bezocht door H.M. Koningin Wilhelmina en Z.K.H. Prins der Nederlanden. Kaarten hier verkrijg-*

baar. Officieële gids Frans Ogg. Café vergunning". Frans Ogg gidste in het gangenstelsel Slavante dat geëxploiteerd werd door de in de tekst genoemde "Société". In het zomerseizoen (mei-oktober) deed hij dat vanuit het halverwege de helling gelegen "Châlet Lichtenberg". Buiten het seizoen kon men zich van "kaarten en een gids voor de grotten" voorzien in zijn eigen café aan de Lage Kanaaldijk. Zoals op de ansicht verder te zien is, bezat het café ook een buitenteras, gelegen in de schaduw van een grote (Linde?)boom. Tot ca. 1900 bevond zich recht tegenover die boom nog een voetbrug over het kanaal. Links van de boom is in 1924 het eerste kantoorgebouw van de ENCI verrezen (zie derde ansicht) en op de

plaats van het café bevindt zich momenteel een ten dele overdekte parkeerplaats. Geheel links is nog net het begin van de zgn. "Wilhelminaweg" zichtbaar die via "Châlet Lichtenberg" naar de hoeve Lichtenberg op het plateau leidde. Deze hoeve is, samen met de oude torenruïne, tussen het struikgewas nog net even zichtbaar.

Ook de tweede "ansicht" is ongedateerd, maar moet in dezelfde tijd als de vorige geplaatst worden. Ook deze foto is genomen in de zomer vanaf de Hoge Kanaaldijk, nu echter ter hoogte van café Ogg. De afbeelding toont de steile Maasdhelling van de St.-Pietersberg ten zuiden van het café. Uiterst rechts is nog net de tot het buitenteras behorende boom zichtbaar. Het onbegroeide deel van de helling rechts van het midden (vgl. ook de vorige ansicht) betreft de plaats waarlangs men de losse mergel, gewonnen in de onder hoeve Lichtenberg gelegen (ondergrondse) kalksteengroeve "Lichtenberg", langs de helling liet afzakken om het vervolgens per schip verder te transporteren. Van 1899 tot 1917 exploiteerde de toenmalige eigenaar van de hoeve Lichtenberg, Edmond Crets-Straetmans, de groeve waarvan hij tevens eigenaar was. Daarna (tot 1919) was de exploi-

MAASTRICHT, — Kanaal naar Luik.

5927

tatie in handen van de "Nationale Kalkmergel Maatschappij" (NAKAM). De langs de helling omhoog lopende Wilhelminaweg is op deze kaart goed zichtbaar. Bovenop de berg is de ruïne Lichtenberg te onderscheiden. De Maasdalhelling is hier vrijwel volledig met struikgewas bedekt. Van schrale kalkgraslanden was op dit deel van de St.-Pietersberg destijds al geen sprake meer. Het tot "mergeltransport-

baan" gedegradeerde deel van de steile helling werd eind vorige eeuw nog gekenmerkt door een uit richels en steilranden opgebouwde mergelwand waarop verscheidene, voor kalk(rots)bodems typische vegetaties konden worden aangetroffen. Dit is ook precies de plaats waar men in 1921 begonnen is met de ontgraving van de oostflank en vervolgens in 1924 het eerste ENCI-kantoor heeft

neergezet.

Dit begin van het einde is op de derde "ansicht" zichtbaar. Deze recentere prentbriefkaart dateert uit het midden van de jaren 20. De foto is vanuit vrijwel exakt hetzelfde standpunt genomen als de vorige. Zo is ook op deze kaart de ruïne Lichtenberg zichtbaar alsmede, geheel rechts, de grote boom van het buitenterras. Deze kaart spreekt verder voor zich.

Maastricht
Afgaving a/d Ruïne Lichtenberg St-Pieter